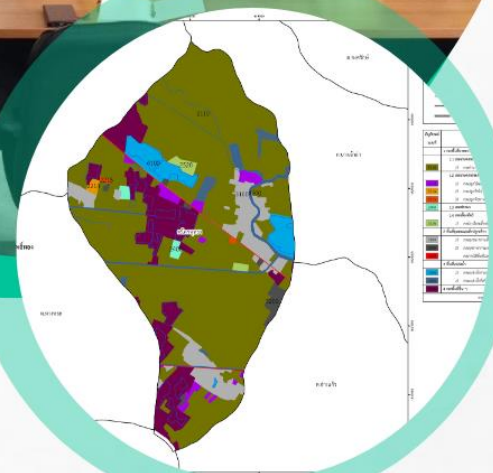
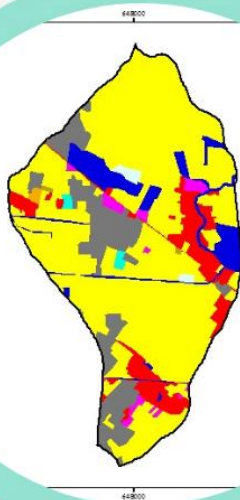

แผนการใช้ที่ดิน

ตำบลโคกพุทรา

อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

สถานีพัฒนาที่ดินอ่างทอง
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กันยายน 2567

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดิน ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยแผนการใช้ที่ดินตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ได้นำแนวคิดของ FAO และ UNEP มาปรับใช้คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่นๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

สถานีพัฒนาที่ดินอ่างทอง ร่วมกับ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 และกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่างๆทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหาความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สถานีพัฒนาที่ดินอ่างทอง ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชน ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินอ่างทอง

กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญ (ต่อ)	ค
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน.....	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล.....	1-1
1.3 วัตถุประสงค์.....	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน.....	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน.....	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล.....	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต.....	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง.....	2-3
2.3 สภาพภูมิประเทศ.....	2-3
2.4 สภาพภูมิอากาศ.....	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน.....	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม.....	2-9
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้.....	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ.....	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน.....	3-2

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

- 4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA).....4-1
- 4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน.....4-5

บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน

- 5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ.....5-1
- 5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล.....5-2
- 5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน.....5-2

บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน

- 6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล.....6-1
- 6.2 แผนการใช้ที่ดิน.....6-2

บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

- 7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน7-1
- 7.2 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568.....7-1
- 7.3 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น.....7-2
- 7.4 ความต้องการของชุมชน7-2

เอกสารอ้างอิง

ฉ

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดสุพรรณบุรี (ปี พ.ศ.2536-2565).....	2-4
2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง.....	2-6
2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ปี 2566..	2-9
2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ปี2566.....	2-10
2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ปี 2566..	2-11
3-1 สมบัติดินตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง.....	3-3
5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน.....	5-2
5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดินตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง.....	5-3
6-1 เขตการใช้ที่ดินตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทองจังหวัดอ่างทอง.....	6-4
7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการ	
ในปีงบประมาณ 2567-2571.....	7-3
7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน.....	7-4
7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง	
แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572).....	7-5

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
1-1 ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล.....	1-3
2-1 แผนที่ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง.....	2-2
2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ปี พ.ศ. 2536-2565.....	2-5
2-3 แผนที่สภาพการใช้ที่ดินตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง.....	2-8
3-1 แผนที่ทรัพยากรดินตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง.....	3-4
4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง.....	4-4
4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันของตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง.....	4-5
6-1 แผนที่เขตการใช้ที่ดินตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง.....	6-5

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ได้แก่ วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนายั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน และในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาสถานการณ์ผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ดิน 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละ ของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบสนองสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566–30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลภูมิและพหุภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

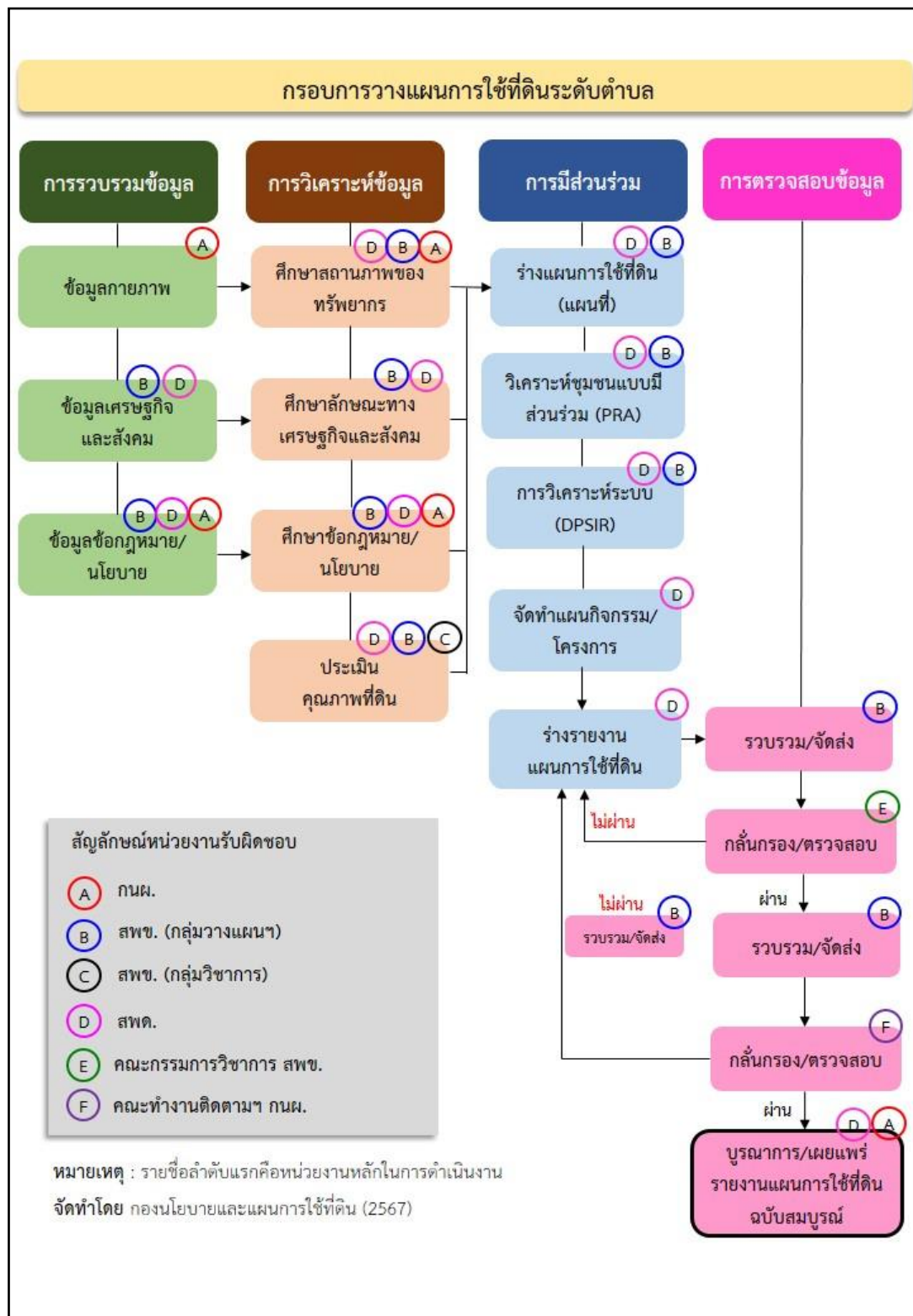
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดินอ่างทอง กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“ไม่มีข้อมูล” (เทศบาลตำบลโคกพุทรา, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

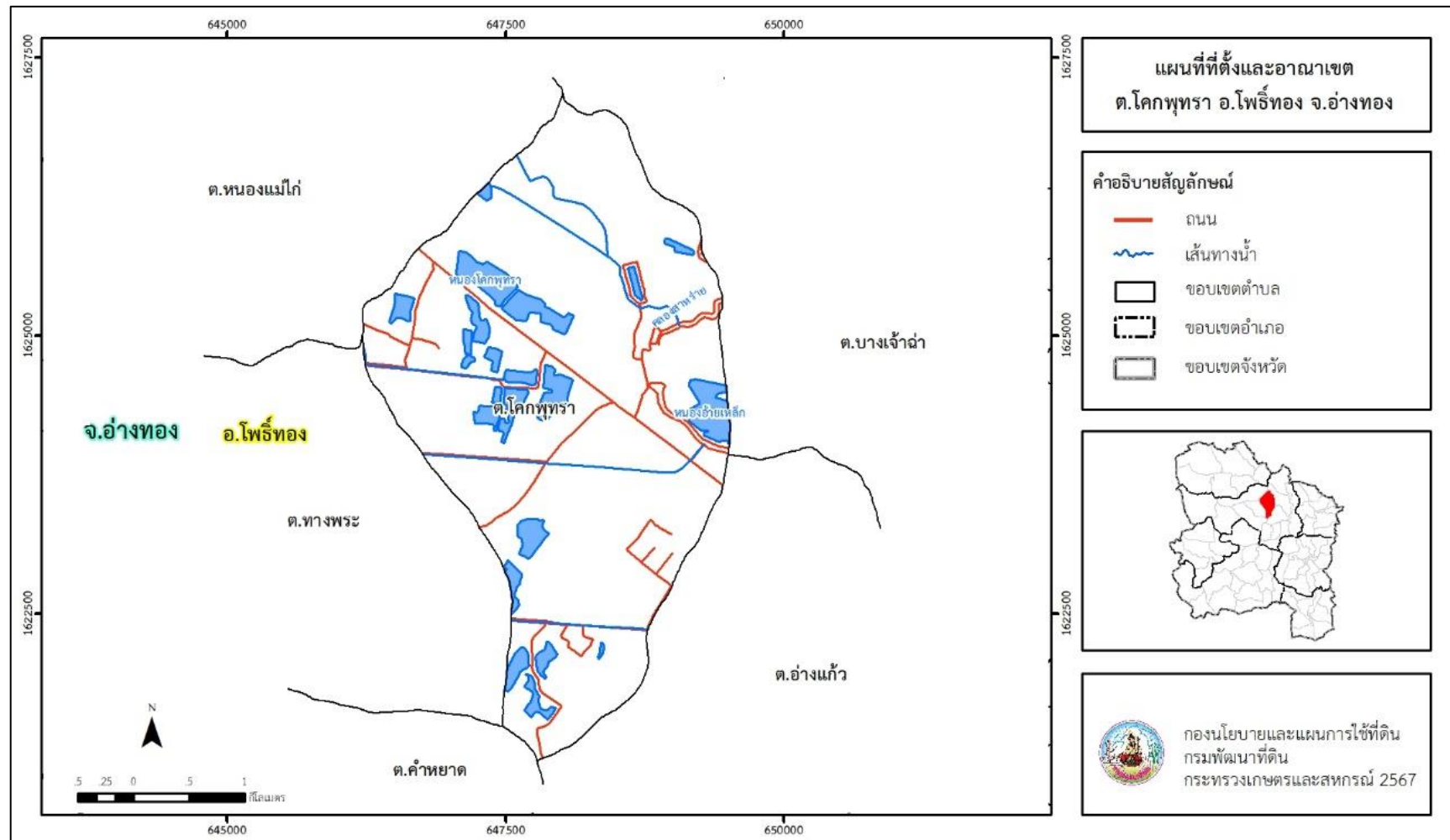
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอโพธิ์ทอง มีพื้นที่ประมาณ 11.61 ตารางกิโลเมตร หรือ 7,259 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลหนองแม่ไก่ ตำบลบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลคำหยาด ตำบลอ่างแก้ว อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลบางเจ้าฉ่า ตำบลอ่างแก้ว อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลหนองแม่ไก่ ตำบลทางพระ อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

แผนการใช้ที่ดินตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

รูปที่ 2-1 แผนที่ตั้งและอาณาเขตตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านโคกพุทรา	หมู่ที่ 5 บ้านช้าง
หมู่ที่ 2 บ้านโคกพุทรา	หมู่ที่ 6 บ้านช้าง
หมู่ที่ 3 บ้านโคกพุทรา	หมู่ที่ 7 บ้านช้าง
หมู่ที่ 4 บ้านกุ่ม	

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ เป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำเจ้าพระยา มีแหล่งน้ำที่สำคัญ เช่น คลองสาหร่าย หนองโคกพุทรา หนองอ้ายเหล็ก

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 พบว่า ตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 28.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 37.3 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 21.0 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,000.5 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 104 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 229.4 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 18 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดสุพรรณบุรี ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ETO) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดิน และการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงกลางเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนสิงหาคมถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนพฤศจิกายนถึงกลางเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)ถึงปลายเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

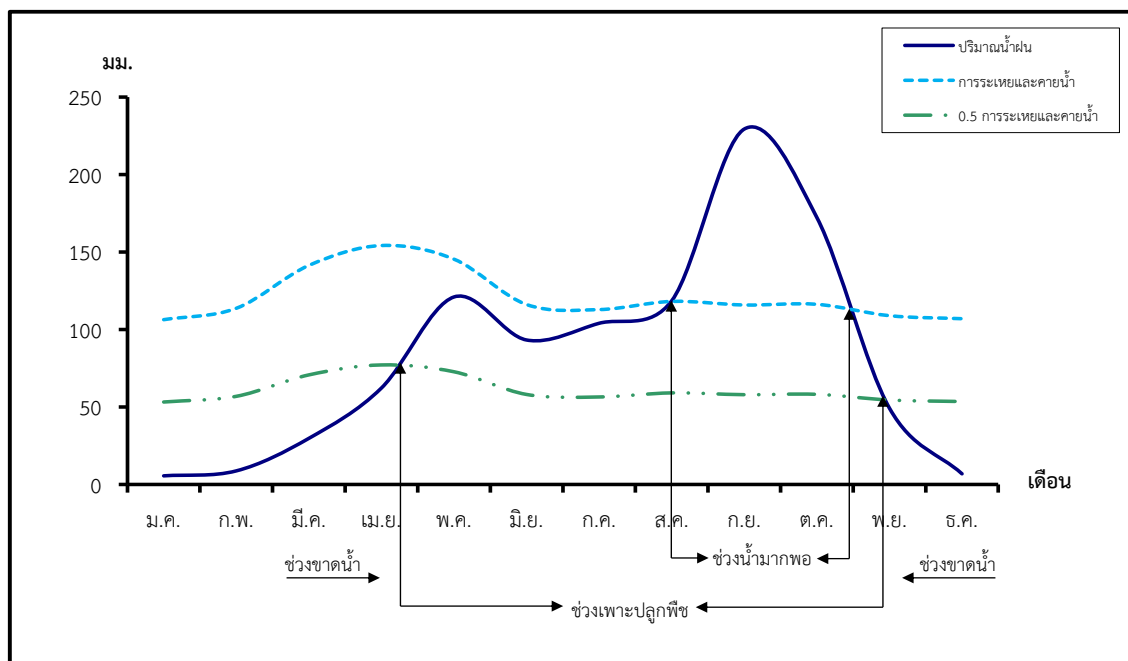
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดสุพรรณบุรี¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ² (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	21.0	32.1	26.1	71.0	5.5	1.3	106.3	5.5
ก.พ.	22.9	34.1	27.8	72.0	8.7	1.3	113.7	8.6
มี.ค.	24.6	36.0	29.4	72.0	29.7	3.2	141.4	28.3
เม.ย.	25.9	37.3	30.7	71.0	62.2	5.2	154.2	56.0
พ.ค.	26.1	36.2	30.3	74.0	121.0	12.4	145.4	97.6
มิ.ย.	25.8	35.2	29.6	75.0	93.2	12.7	116.1	79.3
ก.ค.	25.4	34.4	29.0	76.0	104.0	14.7	112.8	86.7
ส.ค.	25.2	34.4	28.9	76.0	118.5	15.7	118.1	96.0
ก.ย.	25.0	33.8	28.6	80.0	229.4	18.3	115.8	145.2
ต.ค.	24.7	32.9	28.4	80.0	172.3	14.2	116.3	124.8
พ.ย.	23.3	32.3	27.5	74.0	49.2	4.6	108.9	45.3
ธ.ค.	21.0	31.3	25.8	70.0	6.8	1.3	107.0	6.7
เฉลี่ย	24.2	34.2	28.5	74.3	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,000.5	104.9	1,455.9	780.0

หมายเหตุ : ¹เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

²จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดสุพรรณบุรี

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567) พบว่าสภาพการใช้ที่ดินตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

- 1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 673 ไร่ หรือร้อยละ 9.27 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ หมู่บ้านบนพื้นราบ สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ และโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น
- 2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 5,126 ไร่ หรือร้อยละ 70.62 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้
 - 2.1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 4,881 ไร่ หรือร้อยละ 67.24 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว และนาไร่
 - 2.2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 19 ไร่ หรือร้อยละ 0.26 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ อ้อย
 - 2.3) ไม้ผล มีเนื้อที่ 126 ไร่ หรือร้อยละ 1.74 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ มะม่วง ไม้ผลผสม และมะม่วง/มะนาว เป็นต้น
 - 2.4) พืชสวน มีเนื้อที่ 11 ไร่ หรือร้อยละ 0.15 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก และเห็ด
 - 2.5) พืชไร่เลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 51 ไร่ หรือร้อยละ 0.71 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสุกร และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก/สถานที่เพาะเลี้ยงปลา
 - 2.6) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 38 ไร่ หรือร้อยละ 0.52 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

3) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 552 ไร่ หรือร้อยละ 7.60 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ หนอง บึง ทะเลสาบ คลองชลประทาน และบ่อน้ำในไร่นา เป็นต้น

4) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 908 ไร่ หรือร้อยละ 12.51 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ บ่อทราย พื้นที่ถม และเหมืองเก่า บ่อขุดเก่า เป็นต้น

ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-3

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	673	9.27
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	456	6.28
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	105	1.45
U405	ถนน	30	0.41
U500	พื้นที่อุตสาหกรรมร้าง	5	0.07
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	77	1.06
A	พื้นที่เกษตรกรรม	5,126	70.62
A100	นาร้าง	79	1.09
A101	นาข้าว	4,802	66.15
A203	อ้อย	19	0.26
A401	ไม้ผลผสม	35	0.48
A405/A407	มะพร้าว/มะม่วง	3	0.04
A407	มะม่วง	60	0.83
A407/A411	มะม่วง/กล้วย	7	0.10
A407/A422	มะม่วง/มะนาว	14	0.19
A411	กล้วย	7	0.10
A502	พืชผัก	6	0.08
A515	เห็ด	5	0.07
A704	โรงเรือนเลี้ยงสุกร	36	0.50
A703/A902	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก/สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	15	0.21
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	38	0.52

M	พื้นที่เปิดเตล็ด	908	12.51
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	16	0.22
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	30	0.41
M303	บ่อทราย	830	11.44
M405	พื้นที่ถม	32	0.44
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	552	7.60
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	1	0.01
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	310	4.27
W202	บ่อน้ำในไร่นา	103	1.42
W203	คลองชลประทาน	138	1.90
ผลรวมทั้งหมด		7,259	100.00

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลโคกพุทรา มีประชากรรวม 2,641 คน แยกเป็นชาย 1,271 คน เป็นหญิง 1,370 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 227.39 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 927 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 294 ครัวเรือน หรือร้อยละ 31.72 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 633 ครัวเรือน หรือร้อยละ 68.28 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน (ครัวเรือน)	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลโคกพุทรา	927	1,271	1,370	2,641
หมู่ที่ 1 โคกพุทรา	299	359	418	777
หมู่ที่ 2 โคกพุทรา	170	250	249	499
หมู่ที่ 3 โคกพุทรา	127	187	201	388
หมู่ที่ 4 กุ่ม	93	92	109	201
หมู่ที่ 5 ช้าง	73	98	102	200
หมู่ที่ 6 ช้าง	86	146	143	289
หมู่ที่ 7 ช้าง	79	139	148	287

ที่มา: กรมการปกครอง (2566)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	927	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	294	31.72
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	6633	68.28

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง มีพื้นที่รวมทั้งหมด 7,259 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 927 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 7.83 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรม 5,126 ไร่ หรือร้อยละ 70.62 ของเนื้อที่ตำบล (ตารางที่ 2-2) และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 17.44 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพในตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำสวน เนื่องจากจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 294 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกข้าวมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา ได้แก่ มะม่วง เกษตรกรยังมีการเลี้ยงสัตว์โดยส่วนใหญ่เลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อบริโภคและจำหน่าย นอกจากนี้ยังมีการค้าขาย และรับจ้างทั่วไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมการพัฒนาชุมชน (จปฐ.) ปี 2566 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 223,248 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 88,359 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 156,152 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 61,803 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 67,096 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 26,556 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้ อื่น	ทำ-หา เอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลโคกพุทรา	196,6	14,4	10,7		223,2	88,3	156,1	61,8
	93	78	47	1,330	48	59	52	03
หมู่ที่ 1 โคกพุทรา	185,0		12,43		205,3	97,4	175,9	83,45
	58	6,906	9	995	98	10	71	4
หมู่ที่ 2 โคกพุทรา	267,6				278,1	90,3	92,47	30,02
	57	8,503	1,797	167	23	08	0	6
หมู่ที่ 3 โคกพุทรา	169,6	25,89	17,11		213,8	94,0	159,1	69,98
	81	9	5	1,150	46	26	68	4
	169,1				179,0	82,4	86,44	39,79
หมู่ที่ 4 กุ่ม	03	8,690	352	862	07	00	8	4
	127,7	26,41	18,88		176,4	66,4	156,1	58,84
หมู่ที่ 5 ช้าง	12	7	3	3,442	54	90	54	1
	280,3	21,12	19,59		325,1	93,4	273,9	78,74
หมู่ที่ 6 ช้าง	21	3	9	4,151	93	61	86	4
	144,2	18,98			171,6	71,1	151,0	62,62
หมู่ที่ 7 ช้าง	47	7	7,402	979	15	40	82	8

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2566)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล ไม่พบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในพื้นที่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ คือ พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 7,259 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลโคกพุทรา มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,000.5 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในพื้นแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลโคกพุทรา มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองสาหร่าย หนองโคกพุทรา และหนองอ้ายเหล็ก

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลโคกพุทรา มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 7 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลโคกพุทรา อำเภอบัรบือ จังหวัดอุดรธานี พบหน่วยแผนที่ดิน 1 หน่วยแผนที่ดินเป็นดินในพื้นที่ลุ่ม คือ หน่วยแผนที่ดิน Sin-sicA ชุดดินสิงห์บุรี มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 7,259 ไร่ หรือร้อยละ 100.00 ของเนื้อที่ตำบล

ไม่พบปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลโคกพุทรา อำเภอบัรบือ จังหวัดอุดรธานี ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

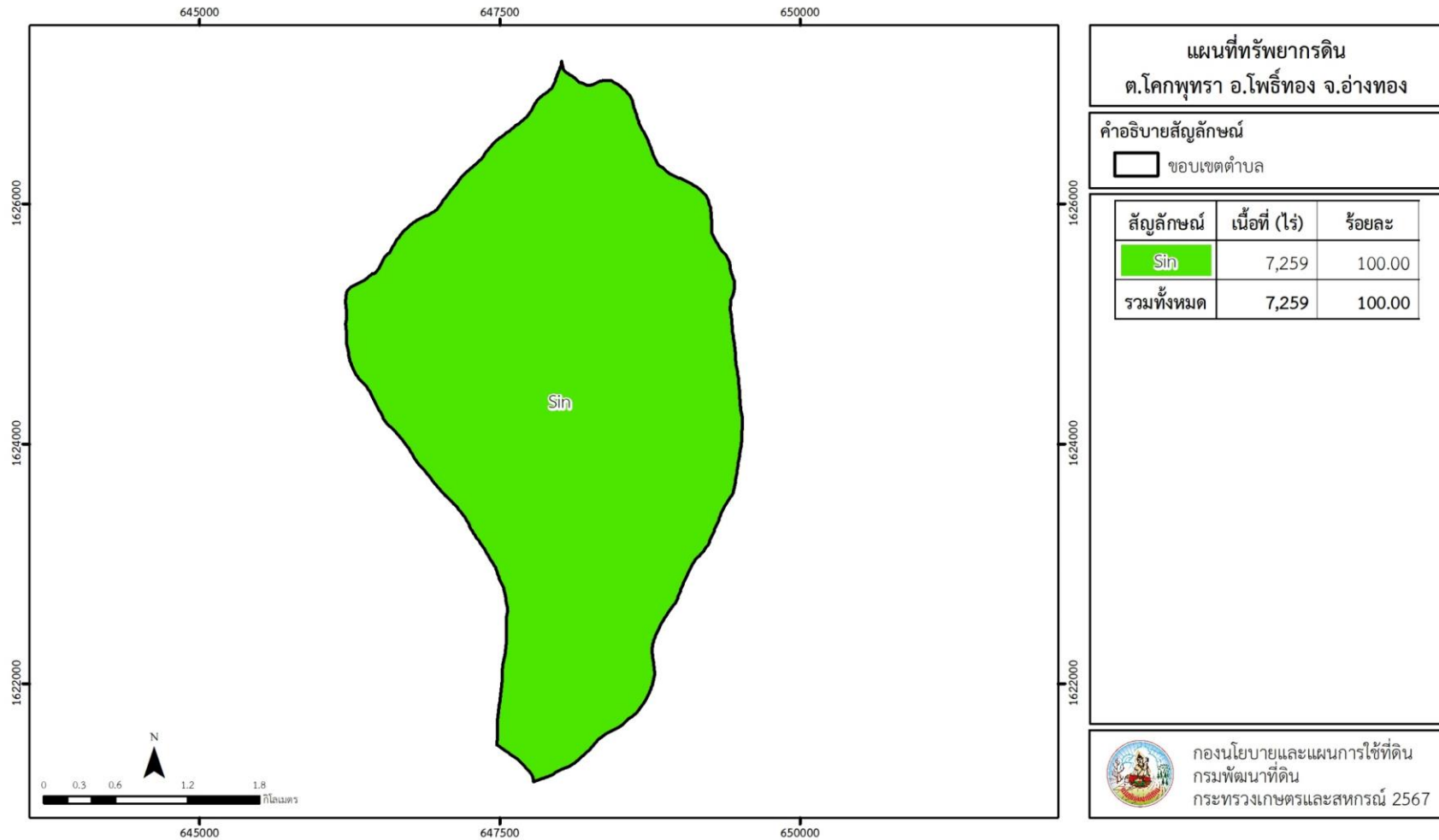

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความอืดตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Sin-sicA	0-2	>150	เลว	สูง	>20	>75	5.5-6.5	7.0-8.0	<2	-	7,259	100.00
รวมทั้งหมด											7,259	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

รูปที่ 3-1 แผนที่ทรัพยากรดิน ตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันพุธที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลโคกพุทรา คือ

- 1) ดินเสื่อมโทรม
- 2) ต้นทุนการผลิตสูง
- 3) เกษตรกรสูงวัย
- 4) หมอกควัน

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร ของตำบลโคกพุทรา

- 1) แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม และฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
 - บริการตรวจดินแก่เกษตรกรในพื้นที่ เพื่อแนะนำการปรับปรุงคุณภาพดิน และการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
 - สนับสนุนวัสดุปรับปรุงดิน
 - อบรมให้ความรู้ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน
 - สนับสนุนพืชปุ๋ยสด
- 2) แก้ไขปัญหาด้านต้นทุนการผลิต
 - ส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิต
 - ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช
- 3) แก้ไขปัญหาด้านชีวิตและความเป็นอยู่/เกษตรกรสูงวัย
 - สร้างเกษตรกรยุคใหม่
- 4) แก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม
 - การลดปัญหาหมอกควัน
 - รณรงค์การเผาเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและบ้านเรือน
 - การทำปุ๋ยหมัก/หมักฟางและไถกลบ

ผลจากการจัดทำการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

- (1) เกษตรกรสูงวัย
- (2) ต้นทุนการผลิตสูง
- (3) ดินเสื่อมโทรม
- (4) หมอกควัน

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- (1) สร้างเกษตรกรยุคใหม่
- (2) เพิ่มผลผลิต, ลดต้นทุน, ส่งเสริมการรวมกลุ่ม เช่น ลดความเสี่ยงความเสียหายของพืชปลูกพืชหลากหลาย หรือการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

- (3) การปรับปรุงบำรุงดิน
- (4) อนุรักษ์แก้ไขปัญหามลพิษหมอกควัน. การเผา

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 4 ประการ คือ

- (1) ขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตร
- (2) เกษตรกรขาดความรู้, ค่าแรงงาน ปุ๋ยเคมี สารเคมี และน้ำมันแพง, การระบาดของโรคและแมลง, และเกษตรกรขาดการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ
- (3) ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- (4) เผาตอซังและฟางข้าว, เศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- (1) พื้นที่การเกษตรลดลง
- (2) เกษตรกรมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย
- (3) การเจริญเติบโตของพืชไม่ดี, ผลผลิตตกต่ำ
- (4) ปัญหาสุขภาพ, สิ่งแวดล้อมไม่ดี

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐเพื่อแก้ไขปัญหา มีดังนี้

ด้านทรัพยากรดิน

- (1) ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการปรับปรุงดิน
- (2) ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี
- (3) ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- (4) สนับสนุนวัสดุปรับปรุงบำรุงดิน

ด้านพืช

- (1) ถ่ายทอดองค์ความรู้ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช

ด้านเศรษฐกิจ/สังคม

- (1) ส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิต
- (2) ส่งเสริมการรวมกลุ่มโครงการ Zero waste

การแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ให้ตรงความต้องการโดยใช้ระบบ DPSIR ในพื้นที่ ตำบลโคกพุทรา

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 ตัวอย่างการวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลสายทอง อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

- 1) ข้าว เกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกข้าวเป็นพืชหลัก ซึ่งเกษตรกรจะทำนาประมาณ 2-3 ครั้งต่อปี
- 2) ไม้ผล เกษตรกรนิยมปลูกไม้ผลผสม ได้แก่ ไม้ผลผสม มะม่วง กล้าย

เดือน ระบบเกษตร	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
นาข้าว						นาปี/นาปรัง						
ไม้ผล						ไม้ผลผสม มะม่วง กล้าย						

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่างๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิตและคำณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเซตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเซตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว อ้อย มะม่วง กล้วย

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

หน่วยที่ดิน	ข้าว	อ้อย	มะม่วง	กล้วย
Sin-sicA	S1	S3o	N	S3o

หมายเหตุ: ชั้นความสมบูรณ์

S1 หมายถึง พื้นที่เหมาะสมมาก

S2 หมายถึง พื้นที่เหมาะสมปานกลาง

S3 หมายถึง พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย

N หมายถึง พื้นที่ไม่เหมาะสม

ข้อจำกัด

- o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
- n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
- s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี ช่วงปี 2566-2570 เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางการสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการ วิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลสายทอง อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง สามารถกำหนดออกเป็น 4 เขตหลัก ได้แก่ เขตพื้นที่เกษตรกรรม เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตพื้นที่แหล่งน้ำ และเขตพื้นที่อื่นๆ มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 5 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมขั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เขตผืนดินพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 5,126 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 70.62 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมขั้นดี พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตมากที่สุด ในตำบล เนื่องจากมีระบบชลประทาน สามารถส่งน้ำช่วยในการปลูกพืชเพื่อทำการเกษตรนอกฤดูฝน โดยเฉพาะข้าวนาปรัง และพืชอายุสั้นได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช ส่งผลให้มีศักยภาพของที่ดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกในระดับสูงถึงปานกลาง มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2110) มีเนื้อที่ 4,883 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 67.27 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมสูงถึงปานกลาง และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมขั้นดี ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) เป็นเขตที่มีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำโดยเฉพาะระบบชลประทาน มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม ดัดข้อจำกัดจากลักษณะดิน ซึ่งมีสมบัติดินที่ไม่เหมาะสมบางประการ มีรายละเอียดดังนี้

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2212) มีเนื้อที่ 124 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.71 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ มะม่วง

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2214) มีเนื้อที่ 19 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.26 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูกได้แก่ อ้อยโรงงาน

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2215) มีเนื้อที่ 11 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.15 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน

3) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 38 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.52 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมงได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่างๆ

4) เขตเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) มีเนื้อที่ 51 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.70 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสุกร และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก/สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

6.2.2 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 673 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 9.27 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ และเขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 592 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 8.16 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 81 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.12 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

6.2.3 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 552 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 7.60 ของเนื้อที่ตำบล ซึ่งได้แก่ เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 311 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.28 ของเนื้อที่ตำบล

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 241 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 3.32 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.4 เขตพื้นที่อื่นๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 908 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 12.51 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตมีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น ที่ทิ้งขยะ ที่รกร้าง ไม้พุ่ม เป็นต้น

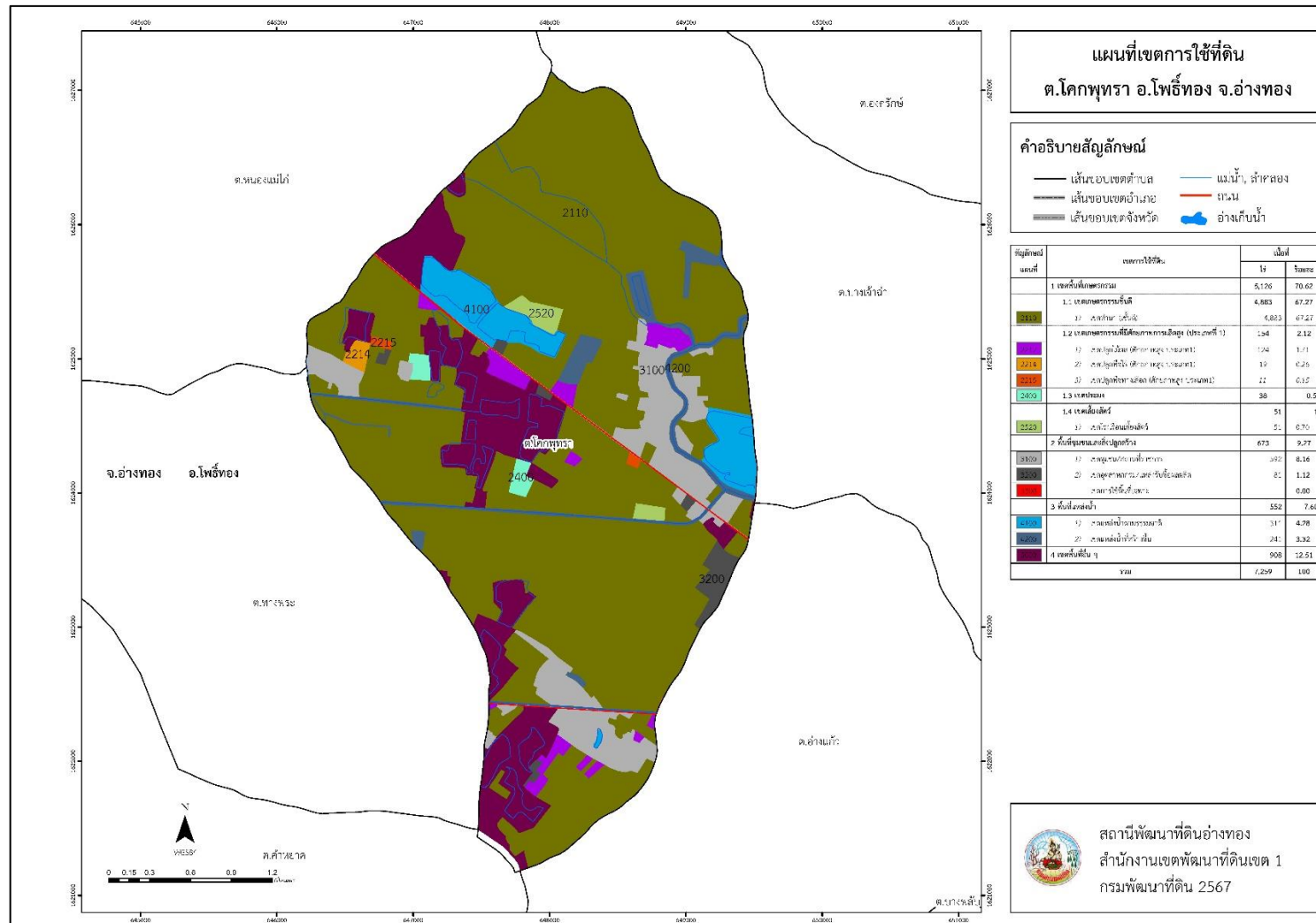

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

สัญลักษณ์ แผนที่	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
	1. เขตเกษตรกรรม	5,126	70.62
	1.1 เขตเกษตรกรรมชั้นดี	4,883	67.27
2110	1) เขตทำนา (ชั้นดี)	4,883	67.27
	1.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1)	154	2.12
2212	1) เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท 1)	124	1.71
2214	2) เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพสูง ประเภท 1)	19	0.26
2215	4) เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพสูง ประเภท 1)	11	0.15
2400	1.3 เขตประมง	38	0.52
2520	1.4 เขตเลี้ยงสัตว์	51	0.70
	2. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	673	9.27
3100	1) เขตชุมชน / สถานที่ราชการ	592	8.16
3200	2) เขตอุตสาหกรรม / แหล่งรับซื้อผลผลิต	81	1.12
	3. เขตแหล่งน้ำ	552	7.60
4100	1) เขตแหล่งน้ำธรรมชาติ	311	4.28
4200	2) เขตแหล่งน้ำสร้างขึ้น	241	3.32
5000	4. เขตพื้นที่อื่นๆ	908	12.51
	รวม	7,259	100

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

รูปที่ 6-1 แผนที่เขตการใช้ที่ดิน ตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567 ถึง 2571

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินไปเสนอต่อเทศบาลตำบลโคกพุทรา เพื่อมีมติให้ความร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินอ่างทอง เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินอ่างทอง นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) อบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรด้านการพัฒนาที่ดิน และการปรับปรุงบำรุงดิน
- (2) ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี
- (3) ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

7.3 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตทำนา ปลูกไม้ผล ปลูกพืชไร่ และปลูกพืชทางเลือก

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

(2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) และเกษตรอินทรีย์ (กรมวิชาการเกษตร)

(3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้อบรมให้ความรู้การใช้สารเคมี สารชีวภัณฑ์ (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร (ศวพ.)

(4) จัดอบรมถ่ายทอดให้ความรู้ด้านโรคพืช แมลง หนอน (สำนักงานเกษตรและศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร (ศวพ.)

(5) จัดทำโครงการลดต้นทุนการผลิต เช่น ส่งเสริมลดการเผา ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน การบริหารจัดการน้ำ จัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อการบริหารจัดการน้ำที่ดี (สำนักงานเกษตรอำเภอโพธิ์ทอง เทศบาลตำบลโคกพุทรา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร สำนักงานชลประทานจังหวัดอ่างทอง)

2) เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

จัดอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (สำนักงานประมงจังหวัดอ่างทอง)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ ระบบส่งน้ำให้มีประสิทธิภาพ (สำนักงานชลประทานจังหวัดอ่างทอง) และการบริการจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพในฤดูแล้ง (สำนักงานชลประทานอ่างทอง เทศบาลตำบลโคกพุทราและองค์การบริหารส่วนตำบลพื้นที่ใกล้เคียง)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน (PRA) ณ ห้องประชุม สำนักงานเทศบาลตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหา เรื่องดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การเก็บตัวอย่างดินส่งตรวจวิเคราะห์ เพื่อการบริหารจัดการดินที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ การบริหารจัดการน้ำ การเผาเศษวัสดุเหลือใช้ในไร่นา และการลดต้นทุนการผลิต เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลโคกพุทรา กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลโคกพุทรา ในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาด้านดินเสื่อมโทรม ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง (2) ปัญหาด้านพืช โรคพืช รากเน่า โคนเน่า หนอน แมลงต่าง ๆ และมีปัญหารองลงมา คือ ปัญหาที่เกิดจากการเผา ปัญหาดังกล่าวนี้นำส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (2) การใช้สารเคมีสะสมมาเป็นเวลานาน (3) การเผา (4) ขาดความรู้การจัดการดิน (5) ต้นทุนการผลิตสูง

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572

เขตการใช้ที่ดิน/ เขตเกษตรกรรม	แผนงาน/ โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตพื้นที่ทำนา 4,883 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 อบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรด้านการพัฒนาที่ดินและปรับปรุงบำรุงดิน 1.2 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร (พด.2, 7) 1.3 ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน 1.4 จัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์)	408,000 30,000 290,000 3,000 85,000
2. เขตปลูกไม้ผล 124 ไร่	1.การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร (พด. 2, 7) 1.2 ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน 1.3 ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมัก พด. 1.4 จัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์)	310,800 34,800 600 170,000 105,400
3. เขตปลูกพืชไร่ 26 ไร่	1.การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมัก พด.	64,600 64,600
4. เขตปลูกพืช ทางเลือก 11 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร (พด.2 และ พด.7) 1.2 ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมัก พด.	40,590 3,190 37,400
5. เขตประมง 38 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 สนับสนุนสารบำบัดน้ำเสียจากสารเร่งซูเปอร์พด.6	49,400 49,400

6. เขตพื้นที่แหล่งน้ำ 552 ไร่	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	240,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	240,000
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	873,390
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	240,000
	รวมแผนงาน / โครงการ	1,113,390

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม - เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 4,883 ไร่ - เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 124 ไร่ - เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 19 ไร่ - เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 11 ไร่	การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม ฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต 1 โครงการอบรมให้ความรู้การใช้สารเคมี สารชีวภัณฑ์ (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร ศวพ.) 2) โครงการอบรมให้ความรู้ด้านโรคพืช แมลงศัตรูพืช (สำนักงานเกษตร, ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร ศวพ.)
- เขตประมง เนื้อที่ 38 ไร่	1) โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร (สำนักงานประมงจังหวัด) 2) โครงการบริหารจัดการการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (สำนักงานประมงจังหวัด)
- เขตเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่ 51 ไร่	1) โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตสัตว์ปีกและสุกร (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)
2. เขตพื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 522 ไร่	1) โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งน้ำชลประทาน (สำนักงานชลประทานจังหวัด) 2) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งและระบายน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด)

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
-เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 4,883 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
	1.1 อบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรด้าน การพัฒนาที่ดินและปรับปรุงบำรุงดิน	ราย	20	20	20	20	20	100	6,000	6,000	6,000	6,000	6,000	30,000	พด.
	1.2 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการ ใช้สารเคมีทางการเกษตร (พด. 2, 7)	ไร่	200	200	200	200	200	1,000	58,000	58,000	58,000	58,000	58,000	290,000	พด.
	1.3 ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ ดิน	ตัว อย่าง	20	20	20	20	20	100	600	600	600	600	600	30,000	พด.
	1.4 จัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโล ไมท์)	ตัน	10	10	10	10	10	50	17,000	17,000	17,000	17,000	17,000	85,000	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
-เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 124 ไร่	1.ปรับปรุงบำรุงดิน														
	1.1 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร (พด. 2, 7)	ไร่	50	50	20	-	-	120	14,500	14,500	5,800	-	-	34,800	พด.
	1.2 ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน	ตัว อย่าง	20	-	-	-	-	20	600	-	-	-	-	600	พด.
	1.3 ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมัก พด.	ตัน	50	-	-	-	-	50	170,000	-	-	-	-	170,000	พด.
	1.4 จัดหาปูนเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์)	ตัน	62	-	-	-	-	62	105,400	-	-	-	-	105,400	พด.
-เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 26 ไร่	1.ปรับปรุงบำรุงดิน														
	1.1 ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมัก	ไร่	19	-	-	-	-	19	64,600	-	-	-	-	64,600	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
-เขตปลูกพืช ทางเลือก เนื้อที่ 11 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
	1.5 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร (พด. 2, 7)	ไร่	11	-	-	-	-	11	3,190	-	-	-	-	3,190	พด.
	1.6 ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมัก พด.	ตัน	11	-	-	-	-	11	37,400	-	-	-	-	37,400	พด.
-เขตประมง เนื้อที่ 38 ไร่	1.ปรับปรุงบำรุงดิน														
	1.1 สนับสนุนสารบำบัดน้ำเสียจากสารเร่งซูเปอร์พด.6	ลิตร	3,800	-	-	-	-	3,800	49,400	-	-	-	-	49,400	พด.
-เขตพื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 522 ไร่	3. พันธุ์และป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน														
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	200,000	-	-	-	-	200,000	240,000	-	-	-	-	240,000	พด.
รวมเป้าหมายดำเนินงานและงบประมาณ									1,113,390						

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา:

<http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.

กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566). กรมอุตุนิยมวิทยากระทรวง
ดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.

สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2567. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนา
ที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนา
ที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน. กองวางแผนการใช้ที่ดิน
กรมพัฒนาที่ดิน.

กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)รายจังหวัด รายอำเภอ และราย
ตำบลปี 2566. แหล่งที่มา :<https://ebmn.cdd.go.th/>. 1 กุมภาพันธ์ 2567.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2567. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด
รายอำเภอและรายตำบล (ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>.
1 กุมภาพันธ์ 2567

สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน
รายจังหวัดรายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา :
<https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop.1> กุมภาพันธ์
2567.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษาโครงการ

นางนงนุช ศรีพุ่ม	ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑
นางมัทธนา ชัยมหาวัน	ผู้เชี่ยวชาญด้านการวางระบบการพัฒนาที่ดิน
นายวัฒนา พัฒนถาวร	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินอ่างทอง
กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน	สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑
กลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน	สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑
กลุ่มวิเคราะห์ดิน	สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน	กรมพัฒนาที่ดิน

ผู้ดำเนินการ

นายพงษ์ศิลป์ อุ่นแก้ว	เจ้าพนักงานการเกษตรปฏิบัติงาน
นางสุมาลมาศ รวยทรัพย์	นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ
ว่าที่ร้อยตรีหญิง อุบลรัตน์ เทพรักษ์	นักวิชาการเกษตร
นางสาวเทพธิดา เขียวเปี่ยม	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

กรมพัฒนาที่ดิน

LAND DEVELOPMENT DEPARTMENT

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2003/61 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว

เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

CALL CENTER 1760